

Asia: HE 47/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Transparency International Suomi kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiasta. Lausunnossa tarkastellaan hallituksen esitystä taloudellisen avoimuuden ja korruption ehkäisemisen näkökulmasta.

1. Valinnanvapausmalli merkitsee nykymuodossaan, että laajamittaisten julkisten hankintojen ja yksityisiltä yrityksiltä tilaaman rakentamisen rinnalle tulevat laajamittaiset ostopalvelut yksityiseltä sektorilta. Siten merkittävä osa verovaroista käytetään ostoihin yksityiseltä sektorilta. **Tällöin on erityisen tärkeää huolehtia avoimuudesta ja läpinäkyvyydestä kaikenlaisen väärän suosinnan ehkäisemiseksi.**
2. **Veroraportointivelvoitteen tulee sisältää riittävät tiedot aggressiivisen verosuunnittelun tunnistamiseksi.** Hallituksen esityksen sisältämä julkinen maakohtainen raportointivelvollisuus on askel oikeaan suuntaan (57 §). Raportoitavien tietojen listaa on täydennettävä niin, että se sisältää kaikki VML 14 e §:ssä luetellut tiedot, kuten voiton tai tappion ennen veroja sekä henkilöstön lukumäärän¹. Nämä tiedot ovat välttämättömiä, jotta eri aggressiivisen verosuunnittelun keinot tulevat näkyviksi.
3. **Yritysten todellisten edunsaajien läpinäkyvyys on varmistettava.** Palveluntarjoajilta tulee edellyttää, että ne tunnistavat ja julkistavat todelliset edunsaajansa. Tämä on tärkeää mahdollisten sidonnaisuuksien ja intressiristiriitojen esiin tuomiseksi. Edunsaaja on aina luonnollinen henkilö eikä voi olla esimerkiksi toinen yritys. Sektorin korkean korruption riskin vuoksi on tärkeää, että valinnanvapauslaki määrittelee edunsaajan riittävän laajasti. Edunsaajaksi on määriteltävä vähintään ne henkilöt, jotka omistavat palveluntarjoajasta suoraan tai välillisesti 5 prosenttia tai enemmän.
4. Kun julkisen sektori on ostaja ja tilaaja hankinnoissa, rakentamisessa ja ostopalveluissa, se samalla merkitsee, että **yksityisen sektori ei laskuta yksityisiä ihmisiä ja muita yksityisasiakkaita, vaan julkista sektoria joka kohdistaa verot ja maksut yksityisille henkilöille.** Se merkitsee samalla, että riski maksujen saamisesta ja perintä ja perintäkustannukset ovat julkisen sektorin vastuulla. Maksuvaikeuksissa on käytetty yksityisiä perintäyhtiöitä ja ulosottoa. Tässä olisi tarpeen pohtia seuraamuksia siitä, jos julkinen sektori ottaa kantaakseen yrityssektorin riskejä ja olisiko tälle tehtävissä jotain. Tämä liittyy ns. kermankuorintahuoleen että vaikeammat ja kalliimmat asiat jäisivät julkiselle sektorille. Tämä on lakiesityksessä pyritty ehkäisemään. Asia on niin tärkeä

¹ <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19951558#L2P14e>

että olisi hyvä jos tätä asiaa voitaisiin vielä tarkastella lisää ja jo lakia säädettäessä tai ainakin myöhemmin tehdä toimia jos epäkohtia ilmenee.

5. Tärkeä asia on edelleen se, mikä on julkisen sektorin nykyisen sosiaali- ja terveyspalveluomaisuuden, etenkin kiinteistöjen tulevaisuus. Osalla ei olisi käyttöä ja se menettäisi arvoaan. Sen omaisuuden osalta, jolla on käyttöä, tulee kysymys, onko se julkisen sektorin omaisuutta vuokrattuna tai luopuuko julkinen sektori siitä ja millä ehdoilla. On tärkeää, että näissä asioissa on mahdollisimman suuri avoimuus ja läpinäkyvyys.
6. ...
7. ...

Lisätietoja:

Jaakko Korhonen
Hallituksen puheenjohtaja
Transparency International Suomi ry
Sähköposti: jaakko.korhonen@transparency.fi
Puhelin: 050 3285285